

УДК 342.25:329.78

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-264-6(1)-67-71

САКУН Л. М.,
АЛЕКСЄЄНКО А. С.

Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського

РЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СУБСИДІАРНОСТІ ТА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті проаналізовано реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади на прикладі реалізації молодіжної політики міста Кременчук та проаналізовано успішний приклад взаємодії влади та молодого покоління. Вивчено та розглянуто законодавчу та нормативно-правову базу управління у сфері молодіжної політики. Проаналізовано механізми управління органу місцевого самоврядування у зазначеній сфері діяльності та визначено основні проблеми та пріоритети розвитку студентства й молодіжних громадських організацій. Досліджено питання ефективної співпраці органів місцевого самоврядування з громадськими молодіжними організаціями та студентським самоврядуванням в Україні. Для результативної взаємодії органу місцевого самоврядування та студентства рекомендовано сформулювати ефективне соціально-партнерське середовище та розробити методологічні моделі даної співпраці.

Ключові слова: місцеве самоврядування, роль громади, громадська організація, органи студентського самоврядування, комплексна програма «Молодь Кременчука».

SAKUN L.,
ALIEKSIEIENKO A.

Kremenchuk National University named after Mikhail Ostrogradsky

THE IMPLICATION OF MOLLIDGE POLITICS IN CONCEPTS CANCER AND DEPENDENCY

The aim of this article is an analysis of effective collaboration of organs of local self-government in relation to providing of steady development of society. The article analyses local government reform and territorial organization of power, for example the implementation of youth policy on the example of the city of Kremenchuk and analyzed successful example of interaction between authorities and the younger generation. Researched and considered regulatory and legislative base in the field of management in youth policy. Analyzed the governance arrangements of the local authorities in this field and identified key issues and priorities for the development of student and youth organizations. The article focuses on effective cooperation of local governments with youth public organizations and student self-government in Ukraine. For effective interaction between the local authority and students will be encouraged to set up effective social-partner environment and to develop methodological models for this cooperation. In this article the arrangements of youth politics realization is analysed on an example of city Kremenchuk and basic directions of increasing her efficiency. The legislative and normatively-legal base of management is studied and considered in the field of youth politics. The mechanisms of management of organ of local self-government are analysed in the field of marked activity and basic problems and priorities of development of youth public organizations are certain. Complex Program "youth of Kremenchuk" 2016-2020 encourages self-realization and development of youth on local and regional levels. For the solution of the analysed problems it is necessary to conduct the system analysis of necessities of society, in particular youth, and to work out possibilities for their implementation, for realization of effective model of public youth policy of country.

Keywords: local government, the role of the community, community organization, student government, the comprehensive programme "Youth of Kremenchuk".

Вступ. Сьогодні реформування територіальної організації та місцевого самоврядування є одним із головних завдань стратегічного удосконалення в Україні. Стан інститутів народовладдя, створення активної громади, якісні та доступні послуги залежні від відокремлення повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування на основах субсидіарності й децентралізації.

Створення та розробка спроможностей молоді залежить від особливостей цієї вікової групи, а саме активна життєва позиція, високий попит на освіту, часта зміна робочого місця, перекваліфікації, поява та освоєння нових видів і сфер діяльності. Через тенденцію міграції молоді з України перед громадою постають наступні завдання – створення умов для особистісного розвитку, соціальної активності та зайнятості молодих осіб. В такому випадку молодь буде мешкати, працювати у громаді та брати активну участь у її розбудові й розвитку.

Таким чином, сьогодні молодіжна політика має головне завдання, а саме відновлення комфортного середовища для молоді в громадах. Пріоритетними напрямками реалізації такої політики є фінансове та кадрове забезпечення, розвиток молодіжної інфраструктури, а також участь молоді у процесі розробки й ухвалення рішень, відповідно й контролю за їх реалізацією.

Основний розділ. Одним із головних документів щодо реалізації молодіжної політики є Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016–2020 роки», затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148. Відповідно до даних Організації Об'єднаних Націй, на початок XXI століття у 82% країн-членів організації було розроблено національну міжсекторальну молодіжну політику, у 168 країнах (89%) створено національні молодіжні координаційні механізми (наприклад міністерство, департамент, рада чи комітет).

Державна служба статистики України повідомляє, що станом на 1 січня 2017 р. в країні проживало 11530224 осіб у віці від 14 до 35 років (27,08% від усього населення), з них понад дві третини (69%) – міські мешканці (табл. 1). У молодого покоління спостерігається переважання чисельності юнаків і молодих чоловіків, яких майже на 238 тис. більше, ніж дівчат і жінок.

Таблиця 1

**Чисельність молоді (14–34 роки) за статтю,
п'ятирічними віковими групами та місцем проживання, 2017 р., осіб**

Вікова група, років	Міські поселення		Сільська місцевість		Всього
	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки	
14–19	742947	709591	410830	383560	2246928
20–24	834399	787430	426527	403276	2451572
25–29	1105147	1083885	536510	486917	3212459
30–34	1350499	1342270	482845	443651	3619265
Всього, 14–34	4032932	3923176	1856712	1717404	11530224

Джерело: за даними Держстату України, без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополь та частини зони проведення антитерористичної операції.

Саме освітньоінтелектуальний і професійнотрудовий потенціал, що представляють молоді люди є стратегічним ресурсом формування моделі сталого економічного розвитку. Освітній рівень молоді – важливий показник, від якого у майбутньому буде залежати напрям модернізації та оновлення нашого суспільства. Аналіз розподілу молоді за рівнем освіти (табл. 2), проведений за даними вибіркового опитування населення з питань економічної активності, показує, що серед молодого покоління зменшується престижність вищої освіти.

Таблиця 2

Розподіл молоді за рівнем освіти, статтю та віковими групами у 2017 р.,

% до населення відповідної статевої (вікової) групи

	За статтю		За віковими групами			
	Чоловіки	Жінки	14–19	20–24	25–29	30–35
Повна вища освіта	24,4	31,5	0	17,1	39,7	38,7
Базова вища освіта	2,9	3,2	0,1	8,9	2,1	1,5
Неповна вища освіта	11,9	15,3	1,8	16,7	15,7	15,6
Професійно-технічна освіта	23,2	13,9	4,7	20,9	21,1	21,9
Повна загальна середня освіта	26,7	25,9	42,3	34,4	18,8	19,4
Базова загальна середня освіта	9,5	8,9	44,9	1,6	2,2	2,5
Початкова загальна або немає освіти	1,4	1,3	6,2	0,4	0,4	0,4

Джерело: розраховано за даними вибіркового обстеження населення з питань економічної активності

Відповідно до даних, серед старшої вікової групи (30–35 років) повну вищу освіту здобули 38,7% опитаних, а серед молодих людей віком 25–29 років цей показник вже становив 39,7%.

Підвищенню конкурентоспроможності молоді на ринку праці сприяє неформальна освіта. Відповідно до Закону України від 05.09.2017 № 2145 «Про освіту», неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

Набуття молоддю компетентностей у системі неформальної освіти забезпечується, зокрема, Міністерством молоді та спорту України, шляхом участі у програмі «Молодіжний працівник», яка є складовою Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки. Основне завдання Програми – формування системи неформальної освіти з підготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, які працюють з молоддю.

Молодь є взірцем новаторства та успіху. Молоді працівники критикують консервативні цінності, підходять до праці з певним очікуванням, що пов'язаний з пошуком власного шляху та можливостей самореалізації. Відповідно успішність цих процесів є показником реалізації потенціалу усього суспільства. Для більшої частини української молоді гострими залишаються проблеми соціального становища, такі як бідність, погіршення здоров'я, забезпечення житлом, доступними медичними послугами та доступною освітою. Актуальними проблемами сьогодення є відсутність різнопрофільних молодіжних закладів дозвілля, фінансової спроможності участі у всеукраїнських або міжнародних конкурсах, фестивалях для творчої самореалізації.

Активна участь молодих людей в ухваленні рішень і діяльності на місцевому рівні має дуже важливе значення, оскільки йдеться про побудову демократичного, солідарного та процвітаючого суспільства.

Створення системи під час роботи з молоддю в умовах децентралізації відіграє державна молодіжна політика, зокрема Концепція Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки. Програма «Молодь України» має на меті створення сприятливих умов для розвитку та самореалізації української молоді, визначає напрями молодіжної політики, ґрунтуючись на найактуальніших проблемах молоді.

Впровадження ефективної та цілеспрямованої молодіжної політики в умовах децентралізації на різних рівнях можливе тільки за умови об'єднання спільних зусиль і координації діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування й молодіжного представництва.

Місцевий рівень характеризується тим, що децентралізація передбачає збільшення відповідальності на місцях, перегляд можливостей для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні, відповідно функцій основних гравців.

Важливим на сьогодні є не тільки забезпечення координації молодіжної роботи, але й активне залучення молоді до життя місцевих громад. За результатами соціологічного дослідження «Молодь-2017», молодь має високий потенціал для реалізації молодіжної політики на місцях.

Відповідно до реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, на виконання рішення Кременчуцької міської ради Полтавської області від 16.11.2017 «Про внесення змін та доповнень до рішення Кременчуцької міської ради від 23.12.2015 «Про затвердження структури та граничної чисельності виконавчих органів Кременчуцької міської ради VII скликання», керуючись п. 22 ст. 26, ст.32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», було створено управління молоді та спорту виконавчого комітету Кременчуцької міської ради Полтавської області із підрозділом – відділ реалізації молодіжної політики.

Метою діяльності управління є формування та реалізація державної політики у молодіжній сфері, сферах фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання та забезпечення її реалізації на місцевому рівні в межах повноважень.

За перший та другий квартал 2018 року, управління звітувалось про виконану роботу з реалізації комплексної програми «Молодь Кременчука» на 2016–2020 роки, міської цільової програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018–2020 роки у м. Кременчук та Комплексної програми підготовки молоді міста Кременчук до військової служби і призову її до Збройних Сил України та Національної гвардії України на 2017–2021 роки.

Комплексна програма «Молодь Кременчука» на 2016–2020 роки окреслює пріоритетні напрями діяльності молодіжних об'єднань, громадських організацій, а також структур органів місцевого самоврядування, що працюють над вирішенням проблем молоді.

З метою створення сприятливих умов для життєвого самовизначення і самореалізації з 1998 року кращим студентам вищих навчальних закладів виплачується стипендія Кременчуцької міської ради. Починаючи з 2012 року міська влада ініціювала призначення стипендій студентам, які приймають активну участь у громадському житті. Загалом виплата стипендій має позитивну динаміку, з кожним роком розмір стипендії збільшується. У цьому році стипендія становить вже 1200 грн. для 26 студентів вищих навчальних закладів та 700 грн. для 8 студентів професійно-технічних навчальних закладів міста.

Кременчуцький міський комітет молодіжних організацій спільно з Кременчуцьким міським центром соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді та Управління молоді та спорту вже п'ятий рік поспіль проводять конкурс соціальних відеороликів "Разом за добро". У конкурсі брали участь загальноосвітні навчальні заклади міста, вищі навчальні заклади I–IV рівнів акредитації, громадські організації та мешканці міста. Учасники презентували відеороботи на одну з проблемних соціальних тем. Найкращих нагородили цінними подарунками.

Четвертий рік поспіль в місті Кременчуці проводиться програма «Кременчуцька академія волонтерства» з метою підтримки громадянської активності, стимулювання залучення до громадської роботи молодих людей та виховання в них якостей справжніх лідерів. Метою програми є навчання молоді основам волонтерства та реалізації проєктів, мотивування шкільної та студентської молоді до участі у житті суспільства та громадської активності, реалізація локальних проєктів у основних соціальних напрямках, окреслених програмою, підготовка команди волонтерів, здатних самостійно працювати в напрямку створення та реалізації різноманітних програм та проєктів, спрямованих на створення громадянського суспільства та роботу сектору волонтерства. У програмі беруть участь 35 молодих людей у віці від 16 до 25 років. Учасники проходять навчання на різні теми, що сприятимуть у волонтерській роботі з різними соціальними категоріями людей. У рамках програми учасники також відвідують різні соціальні установи і реалізують власні проєкти в рамках проєкту.

З метою підтримки громадянської активності, стимулювання залучення до громадської роботи молодих людей та виховання в них якостей справжніх лідерів, на виконання Комплексної програми «Молодь Кременчука» на 2016–2020 роки, у березні поточного року була реалізована програма «Школа лідера». Протягом місяця відбувалось професійне навчання 35 волонтерів, які здатні реалізувати отримані знання на практиці, розвиваючи громадський рух в місті Кременчук. Учасники проєкту набули лідерських якостей та пройшли підготовку команди лідерів, здатних самостійно працювати в напрямку створення та реалізації різноманітних програм та проєктів, спрямованих на створення громадянського суспільства.

Одним з найяскравіших та наймасовіших прикладів співпраці управління молоді та спорту виконавчого комітету Кременчуцької міської ради Полтавської області з молодіжними громадськими організаціями у сфері реалізації молодіжної політики є Всеукраїнська благодійна акція «Серце до серця». Тринадцятий рік поспіль в Україні проводиться збір коштів для придбання медичного обладнання для лікування дітей. Завдяки спільній координації та згуртуванню зусиль вдається збирати значні суми коштів, а Кременчук займає одне з перших місць по всій Україні за кількістю зібраних коштів на душу населення. Цього року зібрані кошти будуть витрачені для придбання обладнання для лікування дітей з вадами слуху. У 2018 році кременчужанам довелося зібрати більше 400 тисяч гривень, що на 35% більше порівняно з 2017 роком.

У квітні поточного року відбулось генеральне прибирання паркових зон активною молоддю Кременчука у рамках еколого-просвітницької акції «Зелена толока». Загалом було прибрано три головних парки міста.

Студентство міста активно брало участь в гала-концерті мистецького фестивалю «Студентська весна» серед вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації. Захід було започатковано одинадцять років тому і традиційно проводиться серед навчальних закладів.

Організовувати змістовне дозвілля неформальної молоді допомагає візитна картка міста Кременчука – фестиваль сучасної молодіжної культури «Extreme-zone», що відбувся 1 червня 2018 року на головній площі міста та у парку Придніпровському. На фестивалі «Extreme-zone» проходили змагання у наступних напрямках сучасної молодіжної культури: рок, реп, стрітбол (вуличний баскетбол), Street Soccer (вуличний футбол), фрістайл, Roller skating, Games of skate, BMX, Freestyle, Алтімат фрізбі, Cross fit, Біт-бокс, жим лежачи, dance та інше. Участь у заході взяло близько 2000 учасників, а для організації фестивалю залучалося більше 200 волонтерів. Організаторами фестивалю стали кілька громадських організацій спільно з кременчуцькою міською владою. Проекти ГО «Фонд підтримки студентської молоді», а саме організація та проведення фестивалю сучасної молодіжної культури «Extreme zone» та «Extreme zone Music» отримали фінансування за перемогу у конкурсі соціальних програм та проектів недержавних неприбуткових організацій у м. Кременчук на 2018 рік, відповідно до виконання рішення виконавчого комітету Кременчуцької міської ради від 30.03.2018 № 328, кожен поданий проект отримав фінансову підтримку з міського бюджету у розмірі 25 тис. грн.

У рамках міської цільової програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді відбувається широке залучення молоді до активної участі у національно-культурному відродженні українського народу, розвитку традицій, мовної культури та національно-етнічних особливостей, здійснюється вшанування пам'яті героїв Небесної Сотні та героїв АТО, національне та військово-патріотичне виховання дітей та молоді, допризовна підготовка молоді та військово-професійна орієнтація молоді.

З 16 по 18 травня 2018 року поблизу комунального закладу «Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Зоряний», як і минулого року, було проведено патріотичну гру «Сокіл» («Джур») для вихованців роїв, молодих «джур», закладів загальної середньої освіти нашого міста. Участь в цьому заході беруть команди з загальноосвітніх закладів міста, загальна кількість учасників склала 250 осіб. У рамках програми з учасниками заходу були проведені різноманітні конкурси та змагання спортивного та військово-патріотичного характеру.

З 8 до 10 червня на базі дитячого табору «Супутник» відбувся Перший освітньо-патріотичний табір «Молодіжна патріотична платформа», у рамках міської цільової програми національно-патріотичного виховання молоді 2018–2020 роки. Організаторами став Молодіжний парламент Кременчука, Кременчуцький міський комітет молодіжних організацій та за підтримки Кременчуцької міської влади. У рамках проекту учасники дізнались більше про історію, культуру та традиції українського народу, спробували себе у національних ремеслах та змаганнях. Також кременчуцька молодь працювала над питанням патріотизму та його розумінням серед однолітків. Результатом проекту, за задумом організаторів, став перелік конкретних дій, якими кожен учасник може сприяти поширенню української культури. Участь у проекті взяли молоді люди віком від 14 до 25 років, які проживають та навчаються у місті Кременчук.

У рамках Програми триває реалізація проекту «Відродження нації» громадської організації «Об'єднання учасників та ветеранів АТО Кременчука». На виконання проекту за I півріччя були освоєні кошти з міського бюджету у сумі 9 570 грн на послуги з організації та проведення заходів – лекцій з історії України та 15 430 грн на поліграфічну продукцію. У рамках проекту доктор історичних наук, професор КрНУ ім. М.Остроградського Володимир Маслак проводить курс лекцій на тему «100 років Української революції». Крім того, завдяки проекту поповнився й бібліотечний фонд навчальних закладів, де були проведені лекції, а саме збіркою друкованих матеріалів «100 облич Української революції» та інформаційним довідником з історії Української революції.

Отже, аналізуючи роботу за період першого кварталу 2018 року, відділ реалізації молодіжної політики отримавши повноваження після децентралізації влади підвищує показники задіяності молоді у соціальній сфері життя.

Висновок. Реалізація ефективної молодіжної політики, на сьогоднішній день, відбувається в складних суспільно-політичних і соціально-економічних умовах буття держави в цілому, що, відповідно,

обтяжує соціальне становище молоді, у значній частині якої посилюються проблеми в основних аспектах свого життя: матеріального стану (прояви бідності спостерігаються навіть серед працюючих); стану здоров'я (поширеність хронічних неінфекційних захворювань, інфекційних хвороб, травматизму, куріння, зловживання алкоголем, ризикованої статевої поведінки, вживання наркотиків; вищі порівняно з розвиненими країнами рівні смертності від причин, яким можна запобігти), забезпечення житлом, працевлаштування, доступу до якісних послуг медицини й освіти, що сприяє виникненню почуттів розгубленості, невпевненості у своїх силах, незадоволеності життям тощо.

Реальним шляхом розв'язання основних життєвих проблем молоді в нинішніх умовах стає якомога повніше її залучення до процесу реформування соціально-економічної та політичної сфер буття країни, децентралізація відкриває нові можливості для цього. Про це свідчить вже існуючий позитивний регіональний та місцевий досвід залучення молоді до процесів децентралізації. Хоча залишається чимало громад, які поки не можуть достатньою мірою забезпечити належні умови залучення молоді до участі у місцевому та регіональному житті та процесах прийняття рішень.

Загальним правилом молодіжної роботи є можливість здійснення масового охоплення лише за умови розвиненої інфраструктури. Потреба розширення молодіжної інфраструктури до рівня її представлення своїми складовими (підрозділами, молодіжними працівниками) в усіх районах, містах та ОТГ сьогодні відмічається практично повсюдно. У цьому зв'язку в умовах децентралізації особливо важливою складовою молодіжної інфраструктури стають потужні багатофункціональні молодіжні центри з навченими молодіжними працівниками (на рівні областей, районів, міст обласного значення, селищ та сіл), здатні охопити своїм організаційним, матеріально-технічним, науково-методичним, навчальним та інформаційним потенціалом найменші ОТГ в межах відповідної території.

Література

1. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 № 1018-р.
2. Про затвердження Комплексної програми «Молодь Кременчука» на 2016–2020 роки [Електронний ресурс] : рішення Кременчуцької міської ради VII скликання від 22 грудня 2015 р. – Режим доступу : <https://kremen.gov.ua/downloadtmp/cloud/665515-12-29-11-06-50-471.pdf>.
3. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації [Електронний ресурс]. – Тернопіль : ТОВ «Тернограф», 2017. – 100 с. – Режим доступу : <http://www.patrlot.od.ua/formuvannya-ta-realizaciya-derzhavno%D1%97-molodizhno%D1%97-politiki-v-ukra%D1%97ni-v-umovax-decentralizaci%D1%97/>.

References

1. Pro skhvalennia Kontseptsii Depzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy «Molod Ukrainy» na 2016–2020 roky : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.09.2015 № 1018-p.
2. Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy «Molod Kremenchuka» na 2016–2020 roky [Elektronnyi resurs] : pishennia Kremenchutskoi mickoi rady VII sklykannia vid 22 hpudnia 2015 p. – Pezhym doctupu : <https://kremen.gov.ua/downloadtmp/cloud/665515-12-29-11-06-50-471.pdf>.
3. Formuvannia ta pealizatsiia depzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini v umovakh detsentralizatsii [Elektronnyi resurs]. – Ternopil : TOV «Ternohraf», 2017. – 100 s. – Pezhym doctupu : <http://www.patrlot.od.ua/formuvannua-ta-realizaciua-derzhavno%D1%97-molodizhno%D1%97-politiki-v-ukra%D1%97ni-v-umovax-decentralizaci%D1%97/>.

Рецензія / Peer review 19.11.2018 Надрукована / Printed: 12.12.2018
Рецензент: д. е. н., проф. Хоменко М. М.